

Redaktør: M g r. I r g e n s. Medarbeidere: Mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland

„St. Olav“ utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontor eller direkte, skriftlig- i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvis betalt. for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. ihende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften.
„St. Olav“'s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743 Redaktøren privat 14161 Redaksjonssekretæren fru Vanberg privat 30487 — „St. Olav“'s ekspedisjon og forlag „Akersveien 5 I, åpent torsdage fra 10—2 og 4—7. Lördager fra 10—1. De øvrige dage fra kl. 10—4 Utbetalinger kun tirsdag kl. 3—4.

INNHold: Maria, Jesu mor og Vor Mor. — Pavens rundskrivelse om kommunismen. — Ivar Ruyter 50 år. — Visitas og Ferming. — † Frk. Miriam Sandborg. — Bryllup, ikke celebret men sjeldent. — Gregoriansk melodibok. — Herhjemme. — Og derute.

Maria, Jesu Mor og Vor Mor.

Av Sigrid Undset.

I en annenjuledags-præken over Jesu ord til Jerusalem: «Hvor ofte har jeg villet samle dine barn, likesom hønen samler kyllingerne sine under sine vinger, men I vilde ikke» sier Lars Lewi Læstadius:

«Naar den himmelske Forbarmeren vil vise, hvordan den kjærlighet er, hvormed Han vil samle sine barn under sin naadige beskyttelse, saa sier Han ikke, som i det gamle Testamente: Kan vel en kvinne forstøte sitt barn, sit livs søn, sin kjæreste og negte ham sit hjertes luft? men Jesus tar til lignelse hønen som har et rent morshjerte. Menneskehjertet er ikke slik som hønenes hjerte. Mangen mor myrder av falsk ambition sit barn og kaster det i stenrøisen. Mangen mor pisker i vrede ubarmhjertig sine barn, og somme foreldre gjør for den samme vredes skyld sine barn arveløse. Men hønen myrder ikke sine kyllinger, ikke heller pisker og dræper hun dem i vrede, men med kjærlighetens løkkende og advarende læte lokker og forsamler hun dem alltid eller opfostrer dem med synbarlig kjærlighets drift — Saa uhyggelig og grusomt er mennesket blitt, saa det har ikke et riktig foreldrehjerte, for vi hører av dagens evangelium at den himmelske Forbarmeren ikke mere kan ta menneskehjertet til eksempel, men netop et dyr maa Han ta til eksempel, naar Han vil fremstille, hvordan det rette foreldrehjertet er». (Prosten Lars Lewi Læstadii Kyrko-Postilla.)

Frihet, likhet, brorkap, har millioner mennesker i Europa længtet etter, kjempet for, krævnet, offret

for og drømt om i halvannet hundrede aar. Og de færreste av dem har vel vært sig bevisst, at de la en betydning i disse ord, som de bare kan ha der hvor menneskene lever i hint mystiske samfund som er Kristi Legemes samfund.

Det er ikke stort vi har av frihet, saa længe vi ferdes paa det helt naturlige livs plan. Forsaavidt som vi staar under naturlovene er det de deterministiske faktorer som overveiende bestemmer vor skjebne. Saa indringet er vor frie viljes virkefelt av det miljø, hvori vi lever vort hverdagslige liv, av den legemlige og sjelelige utrustning vi har arvet fra vore forfædre, av de traditioner som ogsaa er en del av vor arv, saa det er ikke rart om mange av det nye hedenskaps talsmænd helt fornægter den frie viljes eksistens — naar viljens liv mest ligner et fanget dyrs tilværelse innenfor burets jernsprinkler. Jesus selv nævner det. Han som ellers stadig maner oss til at vælge og ville, — der er omraader i livet hvor vor vilje ikke betyr noe: «Hvem av dere kan med al sin bekymring lægge en alen til sin høide? — Men det har da ialfald lykkedes os at lægge saa og saa mange centimeter til folkenes gjennemsnittshøide, i løpet av saa og saa mange aar, forkynner fornøiede statistikere i mange land: gjennemsnittshøiden av de vernepliktige mannskaper er øket, ved veining og maaling av skolebarn har det vist sig o.s.v. — Saa kommer noen videnskapsmænd med en kold dusch: den økede høidevekst er kanskje en ytterst tvilsom vinning.

102

Med den følger trægere stoffskifte, langsommere muskel- og nervereaktioner, disposition for degenerasjonssykdommer, svekket seksuell sundhet, ned-satt frugtbarhet. (Se f. ex. en artikkel av Andres Øie i Syn og Segn 1936 hefte 3). Det er ikke mot den del av tilværelsen som staar under naturlove-ne at vi kan rette vor frie viljes trang til utfoldelse.

Ikke vort krav paa likhet mellom menneskene heller — dette kravet er jo forresten bare en annen side av frihetslængselen: vi vil ikke være objekt for vor næstes magtbegjær, for det begjæret som vi alle kjenner fra os selv, lysten til at gjøre vort jeg gjeldende i det menneskelige samkvem. Men i kampen om makten ser det ut som naturen begunstiger noen individer, ubarmhjertig handicap- per andre. Fysisk styrke, skjønnhet, helse, kløkt, er saa ulike fordelt. Under gunstige omstendigheter kan nok det snedige individ utnytte selve sin svak- het til at tyrannisere de sterkere — hvis de sterke er høisinnede, eller bare snille. Den naturlige ulikhet mellom menneskene betyr kanskje ikke saa meget en ulikeverdighet, som en uensartet utrust- ning — den svake eller stygge som maaltbevisst kjemper for sitt beseirer ofte den sterke og vakke- re, som føler sig trygg i kraft av de fordeler han har fått i fødsels-gave. Det er farlig at føle sig for trygg, i en verden hvor den faldne menneskehet er besatt av tugtløst og uordnet begjær efter jor- dens gode ting. Det har de folk og racer faatt føle som vi kaller «primitive» — racer som hadde bo- satt sig i jordens gavmildeste strøk og slog sig til ro naar de i kulturutvikling var naadd saa vidt saa de ikke følte at de hadde udækkede livsbehov. Fol- keslag som i sine hjem, under barskere himmel- strøk, hadde maattet sette ind større energi og op- finnsomhet for at vriste livsopholdet fra en fattige- re jord, faldt over dem, underkuet eller utryddet dem, for at ta deres frodigere jord og tvinge den til at gi rikere utbytte.

Og det naturlige brorskap! — Den hellige Skrift fortæller om brorskapet mellom de første brødre- parr som menneskeslektens urforældrer avlet efter syndefallet: om Kain og Abel, og den ene brorens skinsyke. Det første blod som vetet jorden paa den første lille teigen menneskene hadde dyrket op i villmarken var brorsblod, utøst av broren. Og det gamle Testamente fortsetter med fortællinger- ne om Josef og hans brødre, om kong David og hans sønner, deres strid mot faren og indbyrdes kampe. — Andre folk fra andre kulturkredser end Guds eiendomsfolk, skjønmaler ikke det naturlige fami- lieforhold mere end Bibelen gjør. Grækenlands dik- tere blev aldrig færdig med at søke sine emner i Atridernes tragedie, romerfolket regnet sin hellige stad for at være grunnlagt av Romulus som dræpte sin bror Remus. Og kommer vi op i historisk tid — vi behøver bare at tænke paa Norgeshistorien, slik Snorre og de andre sagamennene beretter den: den begynner med utryddelseskrigen som en av Harald Haarfagres sønner fører mot sine brødre og deres

ST. OLAV

avkom, fortsætter med at fortælle om den skrøpe- lige fred mellom Magnus Barfots sønner, kampene mellom Haralds Gilles barn, borgerkrigene —.

Det et nokk slik at menneskene har alltid følt frændedrap som noe uhyggelig, krænkelser av natu- rens orden. Jøderne var ikke alene om at tro, de- res Guds forbannelse drev brodermorderen i utlen- digheten. Orestes flygter, jaget av furierne, da han har drept sin mor — enda det var en hellig plikt han opfyldte da han hevnet sin far som hun hadde myrdet. Og diktningen forherliger den moralske skjønnhet hos den som staar som talsmand for slegtsskjærligheten, slegtssamholdet, negler at la sig dra ind i fiendskapet mellom sine nærmeste. Av hele kong Oidipus' usalige slegt er det bare en som gaar ubeseiret ut av livet, endda hun maa dø for sin pietetsbehandling mot brorens lik — Antigone- den trofaste datter og søster som tør si: «Ei for at hate, for at elske, blev jeg født.»

Frihet, likhet, brorskap, det var ord som fikk en ny betydning, da kristendommen kom ind i verden. Da Jesus talte til sine disipler om «min Far og eders Far, min Gud og eders Gud» skapte Han et nytt søskenforhold, en ny art av virkelighet. Til alle som vil være, eller er, barn av Vor Herres Je- su Kristi Gud og Far sier Han: Vær fuldkomne, li- kesom eders himmelske Far er fuldkommen».

Til alle tider har nu alltid de fleste kristne vært langt fra at virkeliggjøre det ideal som Jesus her fremsætter for os. Men det var det ideal som Han hadde gitt verden — og millioner av mennesker, som for sit eget vedkommende helst indskrenket sig til at elske idealet platonisk, mens de ventet paa at andre skulde realisere det. tænkte allikevel paa brorskapet innen de helliges samfund som det for- billedlige søskenforhold. I det enkelte tilfælde kun- de venskapen mellom brødre være saa som saa — det blev likevel oppfattet som avvikelsen; normen for brorskap var blitt de helliges kjærighetsfulle samhold i Kristus.

Og menneskenes fundamentale frihet var den fri- het vi alle har til at ta imot eller forkaste Guds naade som indbyr os til at træde ind i Guds barns samfund. Det er med viljen vi griper Guds naade eller støter den fra os. La saa den ene motivere sit svar paa Naadens maning med at si, jeg tror fordi det er absurd, den andre svarer, jeg tror, for- di den livsforklaring som Troen byr er rimelig og sandsynlig. Beviserne for at kristendommen er sand er ikke av samme art som de beviserne der tvinger os til at erkjenne en naturlovs eksistens, indse at løsningen av en regneoppgave er riktig — de ligger paa et annet plan. — Der blir alltid rum for en viljesakt, et valg — enten vi vil søke menin- gen med vort liv i Gud, eller i os selv, isolere os til Helvede i vor egen individualitet. Var det ikke slik saa vilde der ikke være noen mening i Vor Her- res ord: «Den som tror og blir døpt skal bli salig, men den som ikke tror skal bli fordømt.»

Og det er denne frihet som er den samme for al- (Fortsettes side 135.)

Pavens rundskrivelse om kommunismen.

(Fortsettelse).

Ved siden av dett individuelle og ofte skjulte, men særdeles nyttige og virkningsfulle apostolat har den katolske aksjon den oppgave å utbre i vide kretser ved ord og penn de pavelige skrivelseres fundamentale prinsipper, som skal tjene til å gjenopbygge en kristen social samfundsordning.

Hjelpeorganisasjoner.

Omkring den katolske aksjon har det dannet sig diverse organisasjoner, som Vi i sin tid har betegnet som dennes medhjelpere. Vi oppfordrer også disse så gagnlige organisasjoner til å vie sig til den store misjon, Vi har her talt om. en misjon som ved sin betydning overgår alle andre.

Faglige organisasjoner.

Vi tenker også på disse faglige organisasjoner av arbeidere, jorddyrkere, ingeniører, læger, arbeidsgrove og studenter og andre lignende sammenslutninger av menn og kvinner med samme kulturelle livskår som naturen således har ført sammen til en gruppe. Det er nettopp disse grupper og organisasjoner som er bestemt til å innføre i samfundet den orden som vi pekte på i Vår rundskrivelse *Quadragesimo anno* og således få anerkjent Kristi kongedømme på kulturens og arbeidets områder.

Selvom, på grunn av det økonomiske og sociale livs nye forhold, Staten har ansett det som sin plikt å skride inn for ved spesiell lovgivning (uten å tilsidesette friheten og de private initiativ) å støtte eller regulere slike institusjoner, har allikevel ikke den katolske aksjon rett til å tape denne sak av syne. Den bør med kyndighet yde sitt bidrag til teorien ved å studere de nye problemer i lyset av Kirkens lære og i praksis ved sine medlemmers lojale og opofrende delaktighet i de nye former og institusjoner. De vil medbringe den kristne ånd som alltid er ophav til orden og til gjensidig og broderlig samarbeide.

Appel til de katolske arbeidere.

Og her retter Vi en ganske særlig faderlig oppfordring til våre kjære katolske arbeidere, unge såvel som modne mennesker. Det er uten tvil som en belønning for deres troskap, en troskap som kan ha

vært heroisk i disse vanskelige tider, at de har mottatt en så krevende og ophøiet misjon. Det er de som, under ledelse av sine biskoper og prester, skal føre tilbake til Gud og til Kirken den umåtelig store masse av deres arbeidsbrødre, som i forbitrelse over at de ikke er blitt forstått eller behandlet med den respekt de hadde krav på, har fjernet sig fra Gud. Må de katolske arbeidere ved ord og eksempel få sine villfarne brødre til å forstå at Kirken er en øm Mor for alle som arbeider og lider, og at den aldri har sviktet og aldri vil sviakte sin hellige plikt som Mor, plikten til å forsvare sine barn. Dersom denne misjon som de katolske arbeidere skal gjennomføre i gruber, fabrikker og på de øvrige steder hvor de arbeider, undertiden krever stor selvfornektelse, så må de erindre at Verdens Frelser har gitt oss eksempel ikke bare på arbeide, men også på offer.

Samdrettighet mellem katolikker er nødvendig.

Til slutt vil Vi rette en appel om samdrettighet til alle våre barn, av alle nasjoner og samfundsklasser og enhver art av sammenslutning i Kirken. Ofte har Vårt faderherte vært dypt bedøvet over tvistigheter, som hyppig skyldes en ubetydelig årsak men alltid er tragisk i sine følger og som setter opp mot hverandre sønner av den samme Mor, Kirken. Og man ser da hvorledes splidens forfekttere uten å være tallrike forstår å utnytte og forværre uenigheten, så de opnår at katolikker kaster sig over andre katolikker. Etter de siste måneders begivenheter, skulde Vår advarsel synes overflødig, men Vi gjentar den ennå engang for dem som ikke har forstått eller kanskje ikke vil forstå. De som arbeider på å øke meningsforskjellen mellem katolikker påtar sig et fryktelig ansvar overfor Gud og overfor Kirken.

Appel til alle som tror på Gud.

I den strid som mørkets makter har åpnet mot selve Gudsbegrepet, nærer vi det håp at kampen vil bli støttet iherdig ikke bare av dem som setter sin ære i kristenavnet, men også av alle de mennesker — og de er nu det overveldende flertall i verden — som ennå tror på Gud og dyrker Gud. Vi fornyer den appel vi utsendte for fem år siden i vår rundskrivelse *Caritate Christi* (3. mai 1932) om

at alle troende med mot og lojalitet måtte «bestrebe sig på å bevare menneskeheten for den store fare som truer den.» Ti, som Vi dengang sa, «troen på Gud er det urokkelige grunnlag for enhver samfunnsorden og for ethvert ansvar på jorden. Derfor bør alle de som er motstandere av anarki og terror, arbeide energisk på å hindre iverksettelsen av den plan som religionens fiender høilytt proklamerer.»

Den kristne Stats plikter. Støtte Kirken.

Dette er den positive, såvel prinsipielle som praktiske oppgave som påhviler Kirken i kraft av den misjon som Kristus har betrodd den: å oppbygge det kristne samfund og i våre dager å bekjempe og tilintetgjøre kommunismens bestrebelser. I denne hensikt henvender Vi Oss til alle samfunnsklasser. Den kristne Stat bør positivt medvirke til dette Kirkens åndelige virke ved å støtte Kirken i dens virksomhet med de midler som er særegne for Staten. Det er ganske visst ytre midler, men de tar i første rekke sikte på sjelens vel.

Statene må sette alt inn på å hindre at en gudløs propaganda, som ryster enhver ordens grunnvoll, får herje på deres område. Ti det vil ikke kunne bestå noen myndighet på jorden, dersom den guddommelige Majestets autoritet et miskjendt, og edsavleggelse vil vise sig verdiløs, hvis den ikke avlegges i den levende Guds navn. Vi gjentar hvad Vi så ofte og så inntrengende har sagt, navnlig i Vår rundskrivelse, Caritate Christi: «Hvorledes kan det bestå noen kontrakt og hvilken verdi kan man tillegge en avtale, når det ikke finnes noen samvittighetsgaranti? Og hvorledes kan man tale om samvittighetsgaranti der hvor enhver Gudstro og Gudsfrykt er forsvunnet? Når dette grunnlag bortfaller, vil hele den moralske lov gå tilgrunne og det vil ikke lenger være noe middel som kan hindre folkenes, familienes og Statens ruin fra litt efter litt men uundgåelig, å inntre».

Sørge for almindelig velferd.

Dessuten må Staten ikke forsømme noe for å skape de materielle livskår, uten hvilke intet ordnet samfund kan bestå og for å skaffe arbeide især for ungdommen og familieforsørgerne. I dette øiemed må man få de besittende klasser til, med henblikk på den felles velferds behov, å påta sig de byrder som kreves forat det menneskelige samfund kan reddes og forat disse klasser kan sikre sin egen red-

ning. Men de forholdsregler som Staten tar i denne retning bør være slik at de virkelig rammer dem som faktisk råder over den største kapital og som forøker den stadig til stor skade for andre.

Klok og forstandig administrasjon.

Staten selv må med tanke på sitt ansvar overfor Gud og samfundet tjene til eksempel for alle ved en klok og besindig administrasjon. Idag mer enn noensinne krever den overordentlig alvorlige verdenskrise av alle dem som har å råde over de enorme fonds som er frukten av millioners arbeide og sved, at de alltid har for øie det felles gode og bestreber sig mest mulig på å fremme det. Likeledes må funksjonærene og alle som er ansatt i Statens tjeneste anse sig som samvittighetsforpliktet til å oppfylle sin plikt med troskap og uegennytte. De kan i så henseende følge de lysende eksempler, fra eldre eller nyere tid, av fremragende menn som ved et uavbrutt arbeide ofret hele sitt liv for fedrelandets vel. Endelig må man i forholdet mellem folkene iherdig søke å opheve de kunstige stengsler på det økonomiske livs område som er frembragt av følelser av mistro og hat. Man må erindre at alle jordens folk utgjør en eneste Guds familie.

La Kirken få beholde sin frihet.

Samtidig bør Staten la Kirken få full frihet til å fullføre sin guddommelige og helt åndelige misjon, således at den kan bidra mektig til å redde folkene fra den nuværende tids fryktelige uvær. Fra alle kanter kaller man idag i engstelse på de moralske og åndelige krefter og med full rett, ti det onde som må bekjempes er fremfor alt, hvis man betrakter dets første kilde, et onde av åndelig natur, og det er fra denne forgiftede kilde at alle kommunismens fordervelser fremgår med en infernalsk logikk. Og blandt de moralske og åndelige krefter inntar den katolske Kirke ubestridelig en utsøkt stilling. Derfor krever selve menneskehetens velferd at man ikke lager noen hindring for dens virke.

Dersom man handler anderledes og allikevel gjør fordring på å nå til målet med rent økonomiske og politiske midler, la blir man offer for en skjebnesvanger villfarelse. Når man utelukker religionen fra skolen, fra ødtagelsen og det offentlige liv og utsetter Kirkens representanter og dens hellige ritus for forhånelser, må det da ikke sies at man begünstiger den materialisme hvis frukt er kommunismen? Hverken kraft, selv den best organiserte, eller jordiske idealer, selv de høieste og edleste, vil kunne beherske en bevegelse hvis røtter er festet

nettop i en urimelig overvurdering av denne verdens goder.

Vi har den tillit at de som har nasjonenes skjebne i sin hånd, så sant de forstår den umåtelige fare som idag truer folkene, stadig bedre vil erkjenne den hovedplikt ikke å hindre Kirken i å fullføre sin misjon, så meget mer som Kirken, idet den gjennomfører sin oppgave, og tar sikte på menneskets evige lykke, samtidig uvegerlig arbeider på å fremme menneskets sanne timelige lykke.

Faderlig appel til de villfarne.

Vi kan ikke slutte denne rundskrivelse uten at Vi retter et ord til de av våre sønner som allerede er eller nesten er rammet av kommunismens onde. Vi oppfordrer dem innstendig til å lytte til røsten av en Far som elsker dem. Og Vi ber Herren oplyse dem så at de forlater den farlige vei som fører dem alle henimot en umåtelig katastrofe. Må de, også de, erkjenne at den eneste Frelser er Vår Herre Jesus Kristus: «ti det er ikke gitt menneskene noe annet navn under himlen, hvorved det bør oss å vorde frelst». (Apost. Gjern. 4, 12).

Den hellige Josef, forbillede og beskytter.

Og for å påskynne den fred som alle lenges etter, «Kristi fred i Kristi rike» (Ubi arcani 23. des. 1922) vil vi stille hele den katolske Kirkes store aksjon mot den verdensomfattende hedenske kommunisme

under vern av de beskytter. Han har gjort fattigdom med den hellige Petrus overhode han var dommelige Barn, dere ut etter det. av de daglige plikter til alle dem som vurdere daglige brød. Og den rettfærdige, hellige den kristne rettfærdige liv.

Med blikket vendt mot himler og den nye den hellige Petrus mens de falske profeter på denne jord, skjønner den store dens Frelser: «Se, 21, 5).

Det gjenstår nu Våre Faderhender se kan stige ned over folk, over hele den

Gitt i Rom ved den hellige Josef, den 19. mars 1937, i Vår

PI

(Fortsatt fra side 132).

le mennesker — «Her er ikke jøde eller græker; her er ikke træll eller fri, her er ikke mann eller kvinne; for I er alle ett i Kristus Jesus» skriver St. Paul til galaterne — Paul som var vokset opp trygg i troen paa at han hørte til det folk som i kraft av sit blod og sine traditioner eiet Guds særskilte yndest. — Denne nye tro paa alle menneskers fundamentale likhet indfor Gud var det som fik kirkefædrene og middelalderens kristne tænkere til at ta opp og revidere, forkaste eller nyskape hele erfaringsstoffet om den naturlige forskjell paa folk og den overnaturlige likhet mellom menneskene. Paa alle disse aarhundreders spekulationer over syntesen mellom ulikhet og likhet innen menneskeheten bygger fremdeles vor tids længsel etter likhet, frihet, rettfærdighet i verden. «Sandheten skal gjøre dere frie». Men den Sandhet som frigjør os, som hjelper vor fangne vilje til at arbeide sig ut av den naturgitte determinismes jernbur er en Person, Gud som blev Mann — Jesus Kristus, født av Faren fra evighet av, født «i tidens fylde» av Jomfru Maria. Først med Hans komme blandt os blev det slik at et flertall av menneskene saa sandhet som noe det er værd

at elske. At kunne grep har alltid vært flest blir hele livet i punkt hvor vi alle høre tro at en sak foren at den skulde forhandlen er i virkelighet det kan ogsaa barn om vor kjærlighet lig, vi kan elske Jesus Kristus selv.

Kristne som er Kirke — i den ene terier som i tiden den kristne hovedsaks tiske forestillinger maria-dyrkelsen. — se enslags gudinne hedensk instinkt som i Guddommen kunde den Helligaands til henne fordi mannlige Guddomnes synspunkt. — Dersom paa Marias

nerne til henne, gir i virkeligheten tilstrækkelig klare opplysninger: «Du fødte den som skapte dig,» «Hellige uplettede jomfru, hvordan jeg værdig skal lovprise dig vet jeg ikke, for den som ikke himlene kan rumme har du baaret i dit liv.» «Lykkelig er du, hellige Jomfru Maria, og den værdigste til all lovprisning, for av dig steg Han frem, retfærdighetens sol. Kristus vor Gud.»

Kløften mellem den uskapte Skaper, Far, Søn og Hellig Aand, og alt skapt, ogsaa henne som Skaperen fra evighet av hadde besluttet at skape til inngangsport for sit Ord, naar det skulde bli Kjøtt mellem kjødelige mennesker, er en avgrunn som ingen mennesker, men bare Gud, kan stige over. Likevel, ogsaa Maria hadde den frie vilje som Skaperen har gitt sine skapninger — med en viljesakt svarer hun paa engelen, Gabriels, budskap om hvad Gud har bestemt henne til at være i tid og evighet — mor til den menneskevordne Gud, den førstefødte mellem mange brødre.» Hun kunde ha veket tilbake for en skjebne saa makeløs mellem menneskebarnas skjebner — for hver den som tror at Marias søn er Gud, den evige allmagts Ord, maa skjønne at fra det øieblikk hun svarte: «Jeg er Herrens tjenestekvinne, mig ske efter dit ord» er hennes lagnad paa jorden og i himmelen forskjellig fra alle andre skapte væseners lagnad. Bare Gud vet om den unge piken i Nasareth selv skjønnte hvad det skulde koste henne, og hvad hun gav hele den menneskehet som hun var dei av, da hun svarte slik. Men hun svarte altsaa dette: «Se jeg er Herrens tjenstemø, mig ske efter ditt ord.» Og den eneste som helt ut vet hvad hun tænkte, da hun svarte, den eneste som i tid og evighet kjenner Marias sinnelag og alle hennes tanker, som Mesteren kjenner det verk han har skapt, det er Gud — men i sit forhold til Maria er Gud baade Ophav og avkom. Skaper og søn av en kvinne, nyfødt menneskeunge som er avhengig av sin mors bryst for den daglige næring, av sin mors omsorg for trivsel og fred til at vokse sig sund og stor.

Sandelig — jeg vet ikke hvordan jeg værdig skal kunne lovprise dig, hellige Jomfru Maria! Du fødte Den som skapte dig, og os alle, og av dig gikk Han frem, rettfærdighetens Sol, Kristus, vor Gud. Frivillig tok du paa dig at være evighetens rede her paa jorden. Ordet som blev kjøtt møttet du ved dit bryst, Visdommens sæte var du naar du løftet op den lille gutten din og lot ham faa sitte i fanget dit. Og du stod vakt under korset, der din søn hang spendt i dødsqual, da Han ropte «Det er fuldblakt» — da den førstefødte av mange brødre hadde brutt vore lænker og fridd os ut av det naturbundne livs beske determinisme, hvor forældre og barn ikke tør tro hverandre og bror misunner bror og kjemper mot ham.

Og hvad har du for ett ord at si til alle os, din vældige søns smaa søsken — hvad er dit bud til os, mor — Guds mor og vor mor, Maria?

«Gjør, hvad Han sier til dere.» Sigrid Undset.

Ivar Ruyter 50 år.

St. Vincensforeningens mangeårige president, førstefullmektig Ivar Ruyter fyller 6. mai — Kristi Himmelfartsdag — 50 år.

Siden 1905 har han vært ansatt ved Jernbanen og virket i forskjellige stillinger bl. a. en tid som lærer ved Jernbaneskolen på Hamar inntil han i 1924 overtok den krevende stilling som førstefullmektig ved Hovedstyrets vognkontor.

Ved siden av dette arbeide i Jernbanen har Ivar Ruyter ofret sig i sjelden grad for katolsk menighets- og foreningsliv som medlem av St. Halvards kirkes forvaltningsråd, som formann i St. Halvardslaget, men fremforalt som president i St. Vincensforeningen. Det er ikke for meget sagt at det er han som her har båret dagens byrde og hete i de siste år. Med aldri sviktende iver og interesse har han ofret tid og arbeide for å skaffe tilveie de nødvendige midler til å kunne bringe hjelp til de nødlidende og ikke minst til å skaffe våre katolske bybarn et styrkende landophold i katolsk miljø i sommerferien. Fra mange taknemlige vil det stige op bønner for den kjære president og vel nok med den særlige hensikt at han ennu i mange år kan få krefter til å fortsette sitt arbeide i St. Vincensforeningen.

«St. Olav» gratulerer med dagen og føier til en takk for mange verdifulle artikler i årenes løp.

Visitat og Ferming.

Hs. Høiærverdighet Biskopen holdt søndag 18. april visitat i Tønsberg, søndag 25. april visitat og Ferming i Halden. Lørdag 1. mai vil Hs. Høiærverdighet forrette ved de nye St. Fransiskus søstres ikledning på Sylling og søndag 2. mai vil han innstallere pater Béchaux som sogneprest på Hamar. Den følgende dag reiser biskopen til Sørlandet og Kristi Himmelfartsdag vil han meddele Fermingens sakrament i Stavanger. Søndag 9. mai er det visitat i Haugesund og 11. mai forretter biskopen ved søstrenes løfteavleggelse i Bergen. Fredag 14. mai er Hs. Høiærverdighet tilbake i Oslo for Pinsedag å kunne meddele Fermingens sakrament i St. Olavs kirke.

Frk. Miriam Sandborg.

Ved frk. Miriam Sandborgs død har St. Olavs menighet tapt et av sine mest trofaste medlemmer. På sin stillferdige, beskjedne måte var hun virksom og hjelpsom på mange måter, og i sin offervilje gikk hun til den ytterste grense av sin ydeevne. Hennes kjærlighet til Kirken viste sig bl. a. i hennes usvikelige troskap i de oppgaver hun påtok sig. Således møtte hun alltid år etter år trofast frem til sitt sangkors ukentlige prøver. En god og trofast katolikk var hun og hun fortjener at vi ialfall minnes henne i våre bønner. — Begravelsen fant sted mandag på Vår Frelzers Gravlund under tallrik deltagelse fra slekt og venner i og utenfor menigheten. Blandt de fremmøtte var bl. a. generalmajor Rye og doktor Olaf Bergh. Sognepresten, mgr. Irgens forrettet både requiemessen og begravelsen.

R. I. P.

Bryllup, ikke celebret men sjeldent,

Ordtaket sier: du kom i grevens tid, og man føler sig straks riktig fornem, litt mindre hyggelig er det å høre: som kua for øksehammeren. Men engang hørte jeg ved min ankomst noe der lød som musikk for mine ører, særlig fordi det var så helt uventet. Det var: Ah, Grüss Gott, De kommer som sendt fra himmelen. Derfor kom jeg i dette bryllupet, og selv om begivenheten ikke stod i Berliner Neuigkeiten, så er den til gjengjeld sann.

Langt borte ved den tsjekkiske grense ligger en liten by, Retzkowitz, kjent av noen få for sin eldgamle dom, sitt meget moderne Don Bosco guttehem, og sin vin, som forresten er svært sur, men billig. Jeg skulde få se guttehemmet, var utstyrt med anbefalingsskrivelse til sognepresten, under hvis spesielle kontroll hjemmet stod, og som alle reisende der snuser etter opplevelser i en liten landsby, henvendte jeg mig altså først på prestegården. Som man vil tenke sig var jeg litt nervøs, det er alltid en litt urolig blandet fornøielse å ringe på hos presten, særlig da hos en sogneprest. Og enda jeg ikke er no egentlig redd av mig, hadde jeg øvet mig i bussen på å si riktig pent for å gi et alvorlig inntrykk: Hochwürden, ich bitte um Entschuldigung, og så en liten antydning, av å ville neie. Det var også alt jeg fikk utført for da døren blev åpnet, stod en ærv. gammel herre med hvitt hår foran mig og med et strålende smil sier han: Ah, Grüss Gott, De kommer som sendt fra himlen. Jeg hadde faktisk fått istand denne sendelsen selv på grund av min interesse for guttehemmet, så dette lød overraskende pent. Litt åndsfraværende så jeg vel ut, men jeg fulgte trostig det vennlige: Bitte herein, og så begynte en

begivenhetsrik dag. Jeg fikk bare sagt mitt navn og det vell brukte Norwegerin, her har De historien.

En mørk kald vinternatt hadde en hård skjæbne kastet i land 3 mennesker i denne lille grenseby. Krigens redsler og revolusjonens gru hadde de gjennomgått, men de klarte å flykte, og i utkanten av byen fandt de tilhold i en hytte, satt op til ly for fårene, og her blev de, den gamle besstefar dennes datter og en mann. De faldt ingen til byrde, hytten lappet de litt på, og mennene bandt vidjekurver som de solgte. Ingen forstod deres sprog, de heller ingen, men folk var snille mot dem, og en bolle suppe eller et brød rakt av en enlig hånd kan man forstå på alle sprog. Til å begynne med kom de flittig i kirken, senere uteblev de, hvad der hadde sine gode grunner for hennes del. Litt efter litt lærte de også å forstå og snakke det fremmede sprog. Her i hytten fandt så lovens arm dem, og lovens arm vil her si lensmannen som kom for å holde manntall, og det viste sig at de unge hadde fått 3 barn og var ugifte. Dette måtte ordnes hvis de ikke vilde tilbake over grensen igjen. Den vennlige sogneprest fikk ordre om å ordne det, de bekjendte sig alle til den katolske religion. Sognepresten besøkte dem gang på gang, lenge hadde de lovet å komme, men stadig uteblev de, inntil de idag hadde meldt sin ankomst. Og nu stod presten i en slem knipe, om jeg vilde hjelpe ham? For naturligvis var hans søster som styrte huset for ham akkurat idag reist på besøk til en slektning, og hun skulde holde barna over døpen og være vidne. Og likeså selvfølgelig var læreren dratt på tur med guttene, og her stod han og visste ikke sin arme råd, og så kom jeg. Kirken lå litt avsides, så det var ikke bare å fly tvers over gaten efter folk heller og ikke alle skulde innvies i dette.

Jo da jeg var villig, mer enn gjerne, og straks efter stod vi og speidet mot landeveien efter dem. Jeg blev sår om hjertet ved å se dem: Han bærende en pjokk på nakken — hun med en baby i armene og så den tredje travende nokså lystig med. Litt havarert så de nok ut og hvad hadde de ikke gjennomgått. Fastende var de kommet for å holde påske for første gang på mange år, og vi passet barna, mens de skriftet. Gartneren krøp på alle 4 i sin vellmente iver for å stagge de to størstes skrik, for naturligvis skrek de da moren også gikk. Men da sognepresten kom for å hente de små og oss, var de strålende, den ene med gartnerens hatt på hodet, den største tygget på hans lommekniv. Babyen sov. Jeg syntes det var en enestående høitid i den gamle Dom. Lysene brandt og meldte om høitid, men intet orgelspill, ingen sang og allikevel mere høitid enn noensinne. De mottok Vor Frelser i Sakramentet, tårene kom oss i øinene, og da sognepresten senere erklærte dem for reite ektefolk å være la de nokså strålende henderne sammen trods alle utstatte savn og lidelser.

Så døptes de tre, Maritska, Josef og Hannibal, babyen først; så fikk moren den mens gartneren efter tur løftet de to andre op i mine arme, og jeg hadde den sjeldne opplevelse å bli gudmor for tre små på en dag. Den gode gamle sogneprests hjerte var like så rent som hans hår var hvitt, og det hjertet banket litt varmere for dem der hadde fart vild men så fandt veien tilbake igjen. Han innbød oss alle efterpå til frokost og ved felles hjelp ribbet vi hans spiskammer for hele dets innhold. En flaske vin kom også frem, ekteparret strålte rent, og vi feiret bryllup så godt som noen,

lett tilsinds trasket de hjem igjen forhåpentlig til bedre dager. Senere viste sognepresten mig hele dommen, og rakk, efter en hjertelig avskjed, bussen tilbake i siste liten. Plutselig husket jeg at det moderne guttehjem som jeg ekstra var reist for å se og som jeg skulde skrive om, det hadde jeg aldeles glemt i begivenheternes rike veksling, og anbefalingen lå urørt.

Ragnhild Nylund.

Gregoriansk melodibok.

Til enhver, der er interessert i gregoriansk Menighetssang!

Det påtenkes utgitt et hefte på ca. 60 sider inneholdende flg. gregorianske Ordinariemelodier:

1) Asperges me og Vidi aquam. 2) Missa I (Påske). Missa II (Største Fester). Missa VIII (Alm. Fester). Missa IX (Guds modersfester). Missa XI (Alm Søndage) og Missa XVII (Søndage i Faste- og Adventstiden). 3) Credo I og Credo III. 4, Requiem (dog ikke Graduale, Tractus og Offertoriemelodier).

Overalt vil der under den latinske tekst stå dansk oversettelse. Melodiene, der gjengis efter Solesmes-utgaven, vil bli satt med de såkaldte «moderne» noter (): fem notelinjer og ottendedeler).

De nødvendige pengemidler mangler ennu og foreslås tilveiebragt ved subscripsjon, idet de enkelte sogne i Vikariatet samt private iforveien skriftlig forplikter sig til å ta et til de lokale forhold passende antall eksemplarer. Trykningen vil kunne påbegynnes, såsnart der er innkommet et tilstrekkelig antall bestillinger, og den tilsvarende sum er blitt innbetalt. Heftene blir trykt hos Desclée et Cie i Belgien, og prisen pr. hefte blir meget moderat. Bestillinger mottas og alle henvendelser besvares av Pater M. Spaus. S. J. St. Andreas Præstegaard, Kollegievej 2, Charlottenlund, Danmark.

Herhjemme.

N.B. Neste nummer av bladet utkommer fredag 7. mai.

Fast leser

har sendt Redaksjonen noen spørsmål som vil bli besvart, når vedkommende vil oppgi navn og adresse.

St. Olavs Redaksjon.

Oslo. Søndag 18. april holdt St. Josefsforeningen sin tradisjonelle årsmøte, som fik overmåte stor tilslutning. Efterat formannen hr. Gotfred Geist hadde ønsket velkommen gikk man tilbords. Direktøren pater Vanneufville holdt en manende og inntrengende tale om medlemmenes forpliktelser til å vise godt eksempel. Foruten den fortreffelige bevertning, bød aftenen også på

megen god underholdning. Styret hadde al mulig ære av den helt igjennem vellykkede fest, hvis suksess berodde ikke minst på at alle detaljer var så vel forberedt.

Gjest.

Mariakongregasjonen hadde møte i Foreningslokalet 21/4 med kåseri av stortingsmann Wright. Det interessante og instruktive kåseri, krydret med pussige anekdoter, behandlet Stortingets arbeide og oppgave i vårt statsstyre. Det blev påhørt med stor oppmerksomhet og mottatt med sterkt bifall. Senere på aftenen blev det fremvist en munter film, som vakte stor jubel.

Referent.

Tønsberg. H. H. Biskop Dr. Mangers besøkte den gamle baglerby i forrige uke. Søndag den 18. april feiret han, om morgenen, prelatmesse i St. Olavs kapell, ass. av pastor rektor Sund. Før høimessen begynte, om form., var kapellet overfylt. Biskopen delte ut av Gudsordets kostelige skatter i en preken om det hinsidige liv, som måtte løfte sinn og tanker hos enhver — for en stakket salig stund — bort fra alt jordmerket, smått og trivielt. Særlig virkningsfull var den varme, hjertetalende appel til utholdenhet. — Fra Musikkogalleriet led et brusende «Ecce Sacerdos» under prosesjonen til det festpnydede høialter. Under høimessen utførte koret et tostemmig messeverk.

Efter høimessen var menigheten, kommet fra fjern og nær, innbudt til St. Elisabethsøstrene til en enkel lite festlighet. Vel benket — så mange det kunde skaffes sitteplass til — blev talenes række åpnet av Dr. Leo Thielemann, som på menighetens vegne takket Biskopen for det gledelige besøk. Som en tolker av ungdommens høylyst trådte lille Berit, en av småpikespeiderne, frem og overrakte Hs. Høiærverdighet en stor bukett gule rosenknopper.

Borger.

Hamar. Hamar ledd av St. Olavs forbund feiret 18/4 sitt 10 års jubileum. Efter Olavshymnen og velkomsthilsen av formannen, leste denne, hr. Storbekken, op de utførlige beretninger, fra starten på Helligtrekongers søndag 9/1-27 og like ned til 9/1-37. I denne perioden blev det holdt 63 møter med 61 foredrag. Til centralstyret blev det sendt inn kr. 946,75 og kr. 150 blev brukt innen menigheten.

Mgr dr. Kjelstrup blev ved akklamasjon utnevnt til foreningens første æresmedlem, og takk blev sendt til de to andre sogneprester som har vist så stor interesse for foreningen: pastor dr. Sund og pater Alby O. P. Velkomsthilsen blev sendt til vår nye sogneprest pater Béchaux O. P. og lykkønskninger i anledning søstrenes 100 års jubileum til ærverdige moder Fulgentia.

Formannens store interesse og arbeid for foreningen blev påskjønt ved takketale av hr. Borchgrevink og alles applaus.

Tilslutt hyggelig samvær med den tradisjonelle «auksjonsutlodning», bevertning, sang, og oplesning av Lars Messel.

L. P. M.

— og derute

Paris. De katolske ingeniører har avholdt en generalforsamling. Forbundet teller nu 10000 medlemmer, fordelt i 55 underavdelinger. Forbundet har stillet sig en tre-delt oppgave: en rettfærdig fordeling av levevilkår — utviklingens gang rettet mot sanne og rettfærdige mål — høinelse av den moralske standard. Samtidig avholdt forbundet for den offentlige sundhetstjeneste sin generalforsamling, hvorunder der blev innviet et vakkert nytt alter i dets kapell i Paris. Forbundet blev stiftet 1922 av abbed Gerlier, den nuværende biskop av Lourdes, og har nu 13,500 medlemmer hvoriblandt 74 geistlige.

Redaktør: Mgr. Irgens.

K. Grønli's Bok- & Akcidenstrykkeri — Oslo.